

Slovenski Dom.

Napredno kmetско glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: tristolna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osminka strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo „Slovenskega Doma“ v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5, I. nadst. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo upravništvu „Slov. Doma“ v Ljubljani.

Še je čas.

Po hudi nevihti je zanimivo opazovati, kako poleži žitno polje. Vse težje klasje kloni k zemlji. Le posamezne bilke se obdrže po koncu, bodisi, da so bile že preje prazne, bodisi, da jim je šele nevihta izbila iz klasja ves zemeljski dar.

Polju po hudi nevihti je bilo v zadnjih letih podobna narodno-napredna stranka. Črni oblaki klerikalizma so se utrgali in zavladali nad našo domovino. Gromelo in treskalo je tako nasilno, da je vse mislilo, da pride za naprednjake poslednji dan in da gredo v nič vsi, ki jih zadene to neurje. »Vse je zastoj!« »Ni rešitve«, in drugi podobni obupni kliči so doneli po naših poljanah.

Kmalu pa je zopet zasijalo izza temnih oblakov solnce, in že se je začelo poživljati klasje. Najprvo so skočili po koncu oni, katerim je nevihta odvezla ves dar. So to naši uskoki, ki so čez noč izgubili poštenost, značaj in druge dobre lastnosti. Hipoma so se pojavili kot kupljeni klerikalni veljaki.

Polagoma in mogočno pa se zopet dviga še popolnoma zdravo, krepko in mladostno jedro našega klasja. Napredna misel se zopet bolj in bolj jači. Odpadle so na našo srečo smeti, podlegli nesposobnosti, ostala pa je jedrovida generacija, ki začenja proti klerikalizmu nov boj. Ni mamo sicer mandatov večine deželnega zbora, nimamo večine občinskih zastopov, vendar pa so naše napredne ideje nepremagljive, njihova rastoča moč neodstranljiva. Treba je le koncentracije vseh naprednih sil, treba sistematičnega organizovanega, velikega in podrobnega dela, in ni je moči, ki bi nam mogla vzeti bodočnost. **Še je čas, da se ohrani naša pozicija v mestih, še je čas, da napredujemo tako na deželi kot v mestih!** Mesto obupa treba za to trdnega upanja, mesto neznošnega jadikovanja, krepkega dela. Mladost, čilost in svežost naj poživlja naše vrste! **Vsakdo, kdor se priznava za naprednjaka, naj sodeluje!** Tisočeri prazni njegovi iz-

govori, da ni mogoče, da je težko ali nevarno delati, morajo odpasti. Pripoznamo, da trpi cela javnost pod klerikalnim terorizmom in tudi vemo, da treba dozdevno klerikalno moč zlomiti, da spravimo strah iz bojazljivcev. A tudi še v tako žalostnih razmerah je delovanje in sicer zelo uspešno delovanje možno. V tem oziru imamo do somišljenikov samo eno prošnjo in ta je: **Širiti naše časopisje!**

Kdor je naročen na »Slovenski Dom«, »Slov. Narod« ali drug napreden časopis, naj ga nikar ne vrže v smeti, na ogenj, ali naj ga ne porabi za zavijanje. Dajte prebrane časopise sorodnikom, sosedu, znanecem in drugim! Rodoljubje na deželi naj vržejo ob dobri volji par kronic skupaj, da naroče za svoje reveže sovaščane par izvodov »Slov. Doma« ali drugih naprednih časopisov.

Naprednjaki naj po deželi osebno od moža do moža, od žene do žene, priporočajo naročitev naprednih časopisov. To ni hrupno, to ni težavno delo, marveč lahko, podrobno delo, ki zaleže tisočeren sad. Klerikalci preplavljajo celo domovino s strupenim strankarskim čtivom. Duhovščina in drugi klerikalni agitatorji smatrajo naravnost za svojo prvo dolžnost širiti klerikalno časopisje, ker vedo, da je to delo najuspešnejše in najizdatnejše.

Naprednjaki, na delo torej! Osredotočite vsi kolikor vas je, vse delo izven poklica na tiho in mirno, a tembolj sistematično razširjevanje naprednega časopisja. Opozorite denarne zavode, čitalnice in druge korporacije, da to delajo. Jemljite od hiše do hiše strupeno klerikalno hrano in nadomestite jo z dobro našo.

Osnujte v posameznih krajih naravnost agitacijske odseke, kojih edina naloga naj bo izriniti iz vseh hiš klerikalno časopisje!

Vsak mož, vsaka ženska, ki jo pridobite za naše časopise, je pridobljena za našo sveto stvar, za krasne naše ideje!

Na delo torej!

Ustanovni občni zbor narodno-naprednega političnega društva „Skala“.

Pretečen četrtek se je ustanovilo v Ljubljani novo politično društvo »Skala«, ki utegne postati osobito za napredno stranko na deželi izredno velikega pomena. Pogrešali so naši pristaši izven Ljubljane centralne organizacije, ki bi dajala o vsakdanjih političnih vprašanjih točne odgovore, ali ki bi v posameznih krogih na deželi izvršila podrobno politično delo, ki je za tamošnje razmere nujno, ali ki ga smatra izvrševalni odbor za potrebno. — »Skala« bo skušala v prvi vrsti organizirati shode po deželi. Treba pa tudi napraviti v posameznih okrajih politične tečaje, h katerim bo pritegniti v politično šolanje vse dobre elemente narodno - napredne stranke. Dela je povsod čez glavo. Razume se pa, da bo »Skala« nastopila povsod, kjer jo bodo zaželeli lokalni faktorji. Če bodo kje prav važne občinske volitve, priskočila bo rada »Skala« z nasveti, s priredbo shodov. Če bodo kje občinske razmere za naše pristaše neznošne, je dolžnost »Skale«, da nastopi in jih, če ne drugače, z brezobzirnim javnim ožigosanjem odpravi. Posebno rada pa bo prišla »Skala« v one kraje, kjer je treba razkrinkati smrdljive klerikalne, ali protipostavne vladne nakane. Pri vseh teh lepih nadejih, pa ne smemo pozabiti, da je društvo šele ustanovljeno in da se bo le polagoma tako razvilo, da bo zadoščalo za vse potrebe. V odbor novega političnega društva, kojega predsednik je dr. Gregor Žerjav, so izvoljeni sami mlajši pristaši stranke, ki so s tem prevzeli v stranki najbolj težavno delo, opravilo navadnih prostakov. Poudarjalo se je na občnem zboru, da se noče z novim društvom cepiti stranke, marveč jo okrepiti. Izvrševalni odbor narodno - napredne stranke je dobil s »Skalo« krepko oporo za izvajanje prepotrebne političnega dela. V trenutku, ko

javljamo pristašem na deželi veselo vest o ustanovitvi tako izredno važne politične organizacije, si štejemo v dolžnost, da »Skalo« najiskreneje pozdravljamo, v nadi, da je dobila narodno - napredna stranka ž njo v boju proti nemštvu in proti klerikalizmu najbolj odločnega in najbolj krepkega, organiziranega sobojevnika.

Belokranjski klerikalni kmetje za farovško malho.

Ljubljanski škof je poslal enega najhujših agitatorjev, zloglasnega kaplana Nadraha v Belo Krajino, da pripravi tamošnje ljudstvo za to, da mu bodo klerikalci čim preje mogli dati na roke najbolj trde suženjske verige. Njegovemu neumornemu rovanju in sistematičnemu slepljenju dobrih belokranjskih duš se je res posrečilo pridobiti »Hranilnico in posojilnico v Metliki«. Na zadnjem občnem zboru je namreč nastopil Nadrah s svojimi ovčicami in vrgel napredni odbor. Klerikalci so se pri tem posluževali nečuvenih lumparij. Nadrah na primer je bil pred dvema leti iz »Hranilnice in posojilnice« izključen. Na občni zbor pa je prišel in bil kot izključen bivši član celo izvoljen v odbor. Okrožno sodišče v Novem mestu je to nepostavno izvolitev mirno vknjižilo. Ko pa je Nadrah dobil v odboru večino, je bilo njegovo prvo delo, da si zagotovi denar, ki so ga Belokranjci v potu svojega obraza in z žuljavimi rokami kakor čebelice nanесли v hranilnico, za farovško malho. Dočim so namreč preje združniki sami razpolagali s čistim premoženjem, ki se je imelo po sklepu posebnega občnega zbora razdeliti ali med združnike, ali pa prihraniti za zavod z enakimi nameni, je kaplan Nadrah dosegel, da so zapeljani združniki sprejeli na istem občnem zboru spremembo pravil v tem smislu, da dobi od sedaj naprej vse čisto premoženje, ki utegne danes znašati okoli 30.000 kron, župni urad v Metliki, ki lahko poljubno razpolaga ž njim in ga razdeluje za gospodarske potrebe kakor se njemu zdi prav. Kaj se pravi izročiti župnemu uradu razdeljevanje denarja, to vé ceniti najbolj oni, ki je že imel kdaj nesrečo na lastni koži preskusiti farovške ujede.

Nič bolj navadnega ni kakor da porabi duhovščina tak denar za svoje telesne ali pa za cerkvene gospodarske potrebščine. Če pa duhovščina denar tudi dejansko razdeljuje, dobe samo farovski podrepaniki kaj, drugi nič. Da je tako, dokazuje dejstvo samo na sebi, ker bi se sicer farovžji ne potegoyali za denar in bi ga raje pustili ljudstvu.

Naravnost neverjetno je torej, da se dobe začetkom 20. stoletja tako zaslepljeni ljudje, ki samo zato pljujejo v lastno skledo, ker slepo zaupajo duhovniku. Belo-

kranjski kmet, ki je sedel Nadrahu na lomanice, je v resnici pomilovanja vreden človek in pravzaprav spada pod kuratelo. Vsakega človeka, ki lahkomišelnostjo zapravlja svoje premoženje, se dene sodnijsko pod skrbstvo. Belokranjski klerikalni kmet je čisti dobiček »Hranilnice in posojilnice« v Metliki takorekoč zapravljal s tem, da ga je izročil farovžu, dasi ga je preje sam imel v rokah in dasi je revež sam siromak. Nadrah se smeje v pest, ker se mu je posrečilo zvečati moč farovža, ubogo ljudstvo pa ne vidi, kaj je samo nad seboj zagrešilo!

Glavne določbe za varstvo volilne svobode.

(Konec.)

5. Pačenje volitev.

Zapor ali strogi zapor od 1—6 mesecev čaka tistega, ki bi namenoma

- a) pri volitvi glasovanje ali izid glasovanja pačil;
- b) glasovnico, ki se mu je za vpis kandidatovega imena izročila, proti naročilu izpolnil;
- c) s ponarejeno ali pokvarjeno volilno legitimacijo volil, kljub temu da volilne pravice nima, ali ki bi za koga drugega volil brez njegovega dovoljenja.

6. Oviranje volitev.

Z zaporom od enega tedna do tri mesece se kaznujejo sledeča dejanja:

- a) če si kdo namenoma zato, da bi kakemu volilcu volitev otežkočil ali preprečil, tuje legitimacije, glasovnice ali druge legitimacijske listine prilasti ali pridobi, ali njemu poverjene legitimacijske listine opravičenemu zadržuje, ali pa povzroči, da se take listine kakih drugi osebi izroči, nego tisti, ki je v njih imenovana;
- b) če kdo z namenom, da bi na volitev v gotovem smislu vplival, uradno za volilca izdano glasovnico samovoljno izpolni in s tem prosto izvrševanje volilne pravice otežkoči;
- c) če se komu z namenom, da ne bi volil, zabrani glasovnico oddati.

7. Neupravičeno izvrševanje volilne pravice.

Kdor pri kaki volitvi v nasprotju z obstoječimi predpisi namenoma za koga drugega, četudi z njegovim dovoljenjem voli, ali kdor povzroči ali dovoli, da kdo drugi namesto njega voli, se kaznuje z zaporom od 1 tedna do 3 mesecev.

8. Kršenje volilne tajnosti.

Kdor pri tajni volitvi s protipostavnim sredstvom poizve, kako je kak volilec glasoval, dobi en teden do tri mesece zopora.

9. Oviranje kandidature.

Z zaporom od 1—6 mesecev se končno kaznuje tudi tistega, ki bi zoper kakega kandidata silo rabil ali mu na telesu, svo-

bodi, časti, premoženju ali dohodkih s tem namenom škodoval, da bi ta ne kandidiral ali pa svojo kandidaturo prekrical.

10. Izguba volilne pravice vsled prekršitve te postave.

Kdor je bil radi enega zgoraj pod 1, 3, 5 in 6 navedenih dejanj kaznovan, izgubi, če se je tako pregrešil pri volitvah za državni ali deželni zbor, za 6 let volilno pravico za državni ali deželni zbor ter za volitve v občinske in okrajne zastope.

Politični pregled.

Belokranjska železnica.

Klerikalce je hudo spekla vest, ki so jo napredni časopisi razodeli, in ki utegne postati za naše ljudi na Dolenjskem usodepolna, vest namreč, da je belokranjska železnica skoraj pokopana. »Slovenec« se trudi, da bi zakril to dejstvo in že tolaži svoje ljudi, češ, spomladi se začne graditi. Mi smo zadnjič pisali, da, če se v dveh mesecih ne začne graditi, je železnica pokopana. Naj pa nam gospoda pove, kdaj je imela biti železnica že gotova! Ali ni bilo sklenjeno, da železnica že to jesen steče. Sedaj pa zopet farbate ljudi, da se bo začela graditi spomladi. Kdor vam verjame, ga le dajte. Mi vam nismo in vam ne bomo!

Politika dunajskih krščanskih socijalecev.

Zanimivo je, kako delajo politiko dunajski klerikalci, ki še nadkriljujejo naše, kar se tiče lumparij in strahovlade. Zadnji čas so sklicali njihovi nasprotniki na Dunaju več shodov, na katerih so hoteli razkriti gorostasno korupcijo krščansko-socialne stranke. Da to preprečijo, so klerikalci te shode razbili. Razbijanje shodov ni najlepše sredstvo, a če stranka shode razbija, bi človek pričakoval, da jih razbija s svojimi pristaši in z ljudmi, ki gore za stvar svoje stranke. Dunajski klerikalci pa so najeli za razbijanje shodov, kakor se je sedaj izkazalo, same brezposelne pekovski pomočnike in prekaževalce, ki so jih plačali za boj po 4 K in ki niso bili njihovi pristaši. Lepa stranka!

Grunewaldsko slavlje.

Dasi so Poljakom, kakor smo zadnjič poročali, pomagali izbojevati bitko pri Grunewaldu vsi Slovani, vendar so se Poljaki pri slavnosti, ki se je vršila pretečeni teden v Krakovu, previdno izogibali vsega, kar bi dišalo po slovanskem. Že pred slavnostjo so pisali ruski listi, da so Poljaki napravili z Nemci nekaj kompromis, po katerem bodo pri tej slavnosti popolnoma zatrli vseslovanski značaj proti temu, da poneha na Nemškem najhujše preganjanje Poljakov. Poljaki so v resnici to tudi storili. Navdušeno so pozdravljali na slavnosti Madžare, zastopnikov Prage, Ljubljane in Zagreba pa niso drugače sprejeli kot onega, ki se vsiljuje.

Postopanje Poljakov je bilo vseskozi ne-slovansko, neolikano in docela čifutsko!

Hrvaški ban Tomašić odstopil.

Znano je še, kako strahovlado je upe-ljal na Hrvaškem baron Rauch. Vse urade, kjer je le mogel, je zasedel z najstrupenej-šimi sovražniki hrvaškega naroda, ki so morali delati z ljudstvom, kakor svinja z mehomo. Kdor se ni pokoril, se mu je go-dilo tako, kot se godi danes pri nas učite-ljem, ki nočejo postati klerikalci. Kdor ni bil vladi všeč, ga je prestavila ali odpus-tila. Proti često nedolžnim ljudem pa je Rauch dal uvesti tudi veleizdajniški pro-ces, ki bi lahko stal več glav življenja in dolga leta ječe. Razmere so postale na Hrvaškem neznosne. Nastopil je penzijo-nirani minister Hrvaške, Nikola pl. To-mašić, ki je prevzel nalogo, napraviti na Hrvaškem zopet normalne razmere. Hrvaško - srbska koalicija se je zavezala, pod-pirati Tomašića, če postane ban, v vladi pa se spremeni sistem. Po tem kompromisu so se imeli odpustiti vsi nasilni uradniki, ki o se pregrešili nad hrvaškim narodom pod Rauchom, tudi so morali biti nazaj v službovanje poklicani vsi oni uradniki, ki jih je Rauch po krivici pregnal. V resnici so bili popolnoma oproščeni izdajalstva vsi, ki jih je doletela kazen v veleizdajniškem procesu. Le načelnik justice, Ara-nitzky, je še danes od Raucha na krmilu. Tudi tega bi moral Tomašić po pogodbi odpustiti. Ker združeni Hrvati in Srbi to zahtevajo, on pa noče izpolniti obljube, je podal demisijo. Če cesar demisije ne sprej-me, bo sabor razpuščen. Upati pa je, da se bo vseeno še doseglo med poslanci in To-mašićem sporazumljenje.

Razgled.

r **Protestni shod v Mostah proti kleri-kalni strahovladi.** Zadnje nedeljo se je vr-šil »pod Lipo« v Mostah, v dosedaj najbolj zagrizenem klerikalnem osredju, v volil-nem okolišu samega dr. Šusteršiča, pro-Testni shod zoper škandalozne razmere v tamošnjem klerikalnem občinskem odbo-ru in zoper c. kr. vlado, ki pod pritiskom klerikalcev ne reši rekurza glede občin-skih volitev. Govorili so iz Ljubljane dr. Žerjav, prof. Jug, nadzornik Ribnikar in domačin g. Lavter, ki so vsi bičali krivično in pristransko vlado, nedelavni stari občinski odbor in klerikalno - nemški režim sploh. Dasiravno je bil lani v Mostah izvoljen na popolnoma pravičen način in pod nadzorstvom c. kr. vlade nov odbor, v katerega so bili izvoljeni po večini odloč-ni naprednjaki, so vložili klerikalci, ker niso zmagali, rekurz proti tej volitvi. Tu-di so naščuvali vlado, da že nad leto dni zadržuje rešitev rekurza in skriva akte pod ključem. Začasno še vodi občinske raz-mere, ali boljše rečeno, lenari naprej sta-ri, — izvzemši vrlega, edino delavnega

župana — skoinski klerikalni odbor, ki ne skrbi ne za ceste, ne za razsvetlavo, ne za vodo, kratkomalo za prav nič. Proti ta-kim azijskim razmeram se je na nedelj-skem shodu dvignilo okolu 400 zavednih Moščanov, ki zahtevajo, da se v najkraj-šem času odstrani stari zanikerni in ne-delavni odbor, pozove pa se tudi c. kr. za-ščitnico pravice, našo vlado, da neha de-lati z zavlačevanjem rekurza Moščanom krivico. Protestni shod v Mostah je bil ja-sen in odločen glas nejevolje, ki bo po-medla s klerikalno - nemškutarskim režimom v deželi poprej, kakor si mislita to brateca baron Schwarz in dr. Šusteršič.

r **Lenuharenje župnikov.** Ministrstvo se je pri ljubljanskem škofu pritožilo, da župniki ne opravljajo svoje službe in da ne pošiljajo redno politični oblasti izka-zov o ljudskem gibanju. Je to hud poper za župnike, še hujši pa za škofa, ki ima take lenuhe pod seboj.

r **Čudeži v Novem Lurdu.** Svoj čas so listi obširno poročali o ljudski sodbi, ki se je vršila v Novem Lurdu nad umobolnim Tičarjem iz Malega Bana. Sedaj so bili pred c. kr. okrožnim sodiščem v Novem mestu goreči služniki novolurdske čudo-delnice, ki so topli nesrečnega Tičarja, ob-sojeni v zapor od šestih tednov do štirih mesecev. V Novi Lurd pa, ki ni nič dru-gega nego sleparija in goljufija, pa zbog tega še vedno prihajajo vsako nedeljo iz raznih krajev polni vozovi množice neza-vednih backov poneumnjevat se in kazat svojo duševno revščino. Radovedni smo, kam gredo ti stotaki, katere znosijo ti ro-marji v Novi Lurd! Kje pa je c. kr. okraj-no glavarstvo, da ne poseže vmes že in ne stori tem nezasižanim komedijam konec? Podobno, kakor Novi Lurd, so se najbrže tudi druga božja pota na enak sleparski način ustvarila.

r **Zanimiva podzemeljska jama v Be-li Krajini.** Piše se nam: Večkrat sem slišal od starih ljudi od jame po imenu »Ma-likovec«, da iz nje megla izhaja itd. Sploh so jo imeli za strašanski prepad. Nobeden se ni upal jo preiskati. Vsakdo se je bal divjačine. Vzel sem si čas, da sem si ogle-dal omenjeno jamo. Bil sem ves razočar-an, ko sem stopil v to podzemsko votli-no, kajti odprla se je pred menoj zares krasna votlina, bolj dvorani podobna, ka-kor prepadu, kakor jo imenujejo kmetje. — Vzel sem seboj nekaj sveč, da sem šel lahko naprej in si bolj natanko ogledal. Zrak me ni oviral, ker je zelo svež. Od za-četka jame opazim male kapnike, kar mi da pogum, da grem naprej. Malo nižje pri-dem kakor v kako dvorano, ki obstoji iz samih kapnikov. Grem tudi po raznih ro-vih, ki jih tvorijo sami kapniki, seveda sem se tudi moral po trebuhu plaziti. Obr-nem jo proti desni po bolj majhnem rovu, ki ima tudi bolj velik prostor v sredini. A tu bi kmalu plačal svojo predrznost. Gro-za! — Pred mano zija velik prepad. Vr-

žem doli kamen, ki prileti v vodo. Slušam bolj mirno, čujem bolj rahlo šumenje te-koče vode. Zrak ni izprijen, marveč člo-veka še okrepi. Drugič sem vzel par fan-tov, da sem si čudo bolj natanko ogledal in izmeril. Votlina meri ravne črte 65 m. Stranski rovi 15—20 m, desni rov do vode 18 m, navpična mera do vode 21·4 m. — Dobro bi bilo, da bi se zanimali za to ja-mo poklicani faktorji, posebno, kadar bi stekla železnica. Jama se nahaja pol ure od Semiča. Dala bi se gotovo še povečati. Komur čas dopušča, naj si pride ogledat takozvani »Malikovec«!

Z. R.

r **Za 25letni jubilej družbe sv. Cirila in Metoda je izšla knjiga: »Pogled na prvo četrtletje«,** ki kaže sliko razvoja in delo-vanja družbe sv. Cirila in Metoda od usta-novitve do danes. Za vsakogar je ta knjiga zanimiva. Cena ji je 1 K. Naroča se v družbini pisarni in pri vseh slovenskih knjigarnah. Pisarna družbe sv. Cirila in Metoda ima v zalogi tudi jubilejne raz-glednice in jubilejni narodni kolek.

r **Podpornemu društvu za slovenske visokošolce na Dunaju** so darovali zadnji čas vrli rodoljubje 798 K. — Nadaljne da-rove sprejema blagajnik gosp. Ivan Lu-zar, nadrevident juž. žel. v p., Dunaj III. Reiserstrasse 27.

r **Kakšne posledice so nastale, ko se je Značajev Janez, kranjsko - katoliški študent v Pragi, naučil češki.**

(Iz pisma člana novoustanovljenega kle-rikalnega društva »Dan« v Pragi prijate-lju Martinu Prepričančku, osmošolcu v škofovih zavodih v Št. Vidu.)

»Dragi Martin! . . . Včasih tudi češke časopise že čitam. V mestni javni čitalni-ci so bralcem zastoj na razpolago, kot naši S. L. S. kristalni značaji. Čudno se mi zdi včasih, kar pišejo, ker dosedaj sem čital samo »Vrtea«, »Bogoljuba« in »Slo-venca«.

Omenim naj ti le par svojih pomi-slekov.

. . . »Protestanti (luterajnarji, lutrš ljudje) so krivoverci; Turki so neverci.« Tako smo mi pobožni katoličani bili ved-no podučeni v cerkvah od pobožnih du-hovnikov. Te dni so pa sporočali, da je papež v svojem nagovoru nemških romar-jev slavil nemško vladarsko družino, ki je protestantovska, celo več, nemški cesar je vendar načelnik (papež) luterajnarjev.

Češki katoliški časopis »Sv. Vojteh« (kot naš »Bogoljub«) pa piše maja mese-ca, da je letos papež prejel novoletno vo-ščilo tudi od turškega sultana. Sultan je pa zopet »papež« vseh ljudi, ki so »turške vere«, torej pravi čistokrvni nevernež. A »Sv. Vojteh« pravi dalje: »Temu dogod-ku (namreč tej čestitki turškega sultana) se pripisuje v Vatikanu (pri papeževih) velika važnost.«

Ta papež je pa res lepa reč: Mi sever-ni Slovenci dajemo zadnje svoje bore za petrov vinar za ujetnika v Vatikanu, ta

pa smatra za velik dogodek, če mu poganški sultan čestita za novo leto. Mi skušamo tako iz srca sovražiti njegove nasprotnike luterajnarje in Turke, on se pa brati z njihovimi papeži. Doslej smo smatrali pobožni Slovenci za najimenitnejši del svoje zgodovine turške vojne, kjer so naši pradedje pobijali nevercem butice. Na, tu imaš, danes bi nas pa v papeževi državi obsodili zaradi — veleizdaje, če bi se hvalili s temi svojimi junaškimi čini zoper Turke, podložnike — sedanjega papeževega prijatelja sultana.

V čem pa obstoji pravzaprav nevera? Dandanes gredo naši krščanski telovadci in Marinarice tako navdušeno v boj zoper brezverce in svobodomislece, toda kdo ve, če si papež za njih hrbotom prav prijateljski ne vošči »vse dobro za god« s — framazonskim poglavarjem. Enkrat pridemo slovenski romarji v Rim papeža gledat, pa nam potemtakem začne slaviti kakega našega oberframazona, n. pr. urednika »Svobodne Misli« itd., kot je hvalil nemškimi katoličanom — lutrš papeža Viljema II.

Vidiš, dragi moj Martine, ne vem, če bi se Leonovemu fondu pohvalil preveč z znanjem češčine. Ne vem kaj bo . . .

Tako se je začelo svetiti v glavi katoliškemu študentu, ko je začel čitati v Praški češke časopise.

Dolenjski novičar.

d Iz Gor. Vrhpolja pri Št. Jerneju. Dne 13. t. m. se je pojavil požar blizu Vrhpolja na Strani pri Antonu Beletu. Zažgal je dveletni otrok, ki se je igral z žveplenicami pod kozolec. K sreči je zapazila ogenj ženska, ki je opozorila vrhpoljsko gasilno društvo. Akoravno predkratkim ustanovljeno, je tako dobro izvežbano, da je bilo takoj na mestu. Pokazalo je svoj čin, da je bil ogenj, ki je segal že v strehe, v kratkem popolnoma uničen. Naj bi vsakdo upošteval hrabro vztrajnost naših gasilcev in prilično pripomogel k nadaljnem obstoju tega društva. V našem društvu so sami koreniti fantje in možje, med njimi tudi več takih, ki so dosluženi vojaki. — Starši, pazite na otroke in skrivajte jim žveplenke! — Vinogradi kažejo pri nas kaj slabo letino. Veliko je zopet uničila toča; tudi vedno deževje in palež sta povzročila mnogo škode. Pač pa bomo imeli precej dobrega žita in sena.

V r h p o l j e a n.

d Sodražica. Tukajšnja, krasno uspešna ljudska veselica v korist družbe sv. Cirila in Metoda ter Sokola, je vrgla nad 1200 K čistega dobička.

d Iz Št. Jerneja. V Šentjernejski občini so še vedno nemško - slovenski napisi na deskah, ki značijo imena vasi in okraj. Kje je narodna zavednost? Dolžnost občinskega odbora bi bila, da se za to zavzame! Tudi v Kostanjevici živo bode v oči

napis: »Magazin der k. k. Bürgergarde, Landstrass«.

d Iz Šmarjete. Čital sem ravno v »Sl. Narodu«, kako se opušča besedica »bog« pri križu in litanijah, ter se spomnil tudi zapovedi, katero sem slišal v šoli, ki prepoveduje hlapčevskih del ob nedeljah in praznikih. Kako se drži teh načel, če gre za njegov profit, šmarješki župnik Zaman, se vidi iz tega, da ima ob nedeljah delavce, ki vozijo pesek ter kamenje celo med mašo na kraj, kjer se gradi nova cerkev. Ni čuda, da tarnajo, da vera peša. — D o l e n j s k i k m e t.

d Iz Banjaloke. »Slovenski Narod« je prinesel dopis iz Banjaloke, ki je bil prav na mestu. »Domoljub« v 25. številki hudo razsaja in napada radi njega gosp. nadučitelja P o t o k a r j a in rodbino K a j f e ž e v o. — Izlivanje še hudobnejših laži od zadnjih in še sirovejši osebni napadi, kot so vam lastni, ne privlečejo najmanjšega oblačka na Potokarja in na Kajfeže. Ugleda pri naših sosedi in občanih nam ne ukradete nikoli. Odkritosrčno je naše delovanje. Nam ni treba oči povešati, niti klobuka na oči tlačiti. Mirno je naše srce, le pomirite svoje. Svetujemo, da pustite g. Potokarja in Kajfeže pri miru.

K a j f e ž i.

a Iz Verčice. Na potu po vino umrl. Ko je šel Anton P a p e ž iz Rateja pri Žužemberku v Semič po vino, je prišel bolj pozno do Verčice. Prenočil je pri Črnetu kakor tudi njegov zet. Vlegel se je zdrav v posteljo. Zjutraj ga je šel klicat, a ni ga mogel več doklicati, ker je bil mrtev. Papež je bil znan po celi Belo Krajini kot vinski in živinski trgovec. — Lahka mu zemljica!

d Iz Semiča. Tudi pri nas smo se spravili na hribček, da smo zakurili kres na čast sv. Cirilu in Metodu. Bil je res krasen večer, vse židane volje. A pozabili tudi nismo družbe sv. Cirila in Metoda. Nabrali smo znesek 12 K z vzklikom: Živela Ciril-Metodarija!

d Iz Semiča. Oskrbnika nemškega vivatežkega reda vprašamo, kaj je s cerkvenim obzidjem. Ali ste mero izgubili, ko ste zadnjič merili? Dajte, požurite se!

d Iz Velike doline pri Jesenicah na Dolenjskem. Že je mojim župljanom dolgčas, ko ne berejo dopisa iz naše župnije v tem našem, res domačem listu, »Slovenskem Domu«. Poslušajte, kaj se je zgodilo s »Slov. Domom«, številko 20, str. 4, dne 14. maja t. l.: Vsak je hotel čitati dopis o našem župniku, še celo gospa baronica. Zadnjič je naš župnik zopet iztiril iz žagrada g. Tomšeta, akoravno hodi že 13 let v žagrad in je hodil še za prejšnjega župnika, in sicer za to, ker bere »Slovenski Dom« ter ga razširja tudi med ljudstvo. G. župnik, ali ste iztirali Tomšeta za to, ker vas je hotel fotografirati s poštarico? Lep duhovnik, ki iz politike in osebarij preganja ljudi iz cerkve!

d Krški okrajni cestni odbor se presneto malo ozira na cesto od Turna do Planine. Na to cesto bo menda začel načelnik g. K. K. kar na kile deliti gramoz. Smešno je gledati cestnega uslužbenca, kako redno hodi vsak dan z lopato in grabljico v roki, pa nima kaj delati, ker nima materijala. Ob času volitve bomo kaj predrugačili, saj ena metla tudi ni za večno.

d Iz Dobropolj. Zadnji čukarski shod se je vršil prav po čukarsko. Glas je šel po vaseh, da se pripeljejo 3. julija trije vagoni čukov, ali glej ga spaka, prišlo jih je samo pet. Marširali so na božjo pot k sv. Antonu, kjer so imeli govorniški oder na lipi. Oberčuki so navdajali svoje mladiče, ki so zijali iz zvonika in cerkvenih lin, k vstrajnemu delu. Ko je bilo te klobasarije konec, so se spustili čuki in čukei po rebri kakor koze iz hleva. Vse je hotelo biti pri godeih. Ni jim zameriti, saj niso še videli bande v pisanih čepicah, rdečih srajcah, kapelnik pa v črni suknji. Ta je napravil največ smeha, ker je delal na dva instrumenta naenkrat, s piščalko in z renami, da je kar bučalo. Pri telovadbi taka nerednost. Še čuki med seboj so šepetali, da imajo srečo, da je prišlo pet Ljubljčanov, drugače ne bi bilo telovadbe. Eden si je tudi zlomil nogo, ki si jo zdravi v bolnišnici. Gledalcev je bilo kvečjem 300, a ne 3000, kakor poroča »Slovenec«. V celi župniji je 4000 prebivalcev, gledali pa so samo otroci in marinarice.

d Iz Krmelja. Pri krmeljskem rudniku nakopljejo večkrat cel dan samo šest do osem voz premoga. To malenkost žehtajo in žehtajo s Hinjo, da je vsa umazana od Krmelja do svojega izliva v Mirno. V odluku c. kr. okrajnega glavarstva se bere še neprijetna »tolajba«, da bo znabiti s časom pri večjem obratu pranje premoga tako napredovalo, da bo še Mirna od izliva Hinje onečiščena kemično ter nerabna. Torej, še ob Mirni naj ljudje trpe radi pomanjkanja vode v korist šentjanske premogokopne družbe, ali pa naj jim ona skrbi za pitno vodo; potem mora deficit, ki že sedaj kaže povsod, neizmerno narasti. Sedaj se rudnik toži že z večimi posestniki radi parcel, ki jih nočejo gospodje plačati, kakor se spodobi (o tem sporočimo še kaj v kratkem). Če se bojo morali v doglednem času še interesentje ob Mirni tožariti s premogokopno družbo in to rado, da se bo zgodilo, ker Mirna se že deloma onečišča od Hinje, potem pojde gospodarstvo v Krmelju še bolj rakovo pot. Ubogi pek, ki se ga je hotelo spočetka iz Krmelja pregnati, ne dobi niti žemlj redno plačanih, ki jih nosi v kantino. Kakor se kaže, pride na vrsto v kratkem na vse strani puf en gros.

d Neurje. V torek zvečer ob pol osmih je nastal iznenaden silen vihar. Med nevihto je pričela padati debela toča ob tričetrt na osem. Ker je toča kmalu prene-

hala, ni napravila posebno občutne škode. Slabo vreme pa je spridilo že veliko množino mrve in žita. Bati se je tudi, da ajda ne bo obrodila. Če se bo letina tako slabo obnesla kakor kaže, dolenski kmet ne bo imel kaj jesti.

d **Gospod Izidor** s postaje je bil tako besen pretečeno soboto, ker ga je zopet pokrtačil »Slovenski Dom«, da se ga je bilo kar bati. Svojo jezo bi rad spuščal s sirovostjo nad ljudmi, ki ga puste čisto pri miru. Naj pomni, da je mera že zdavnaj polna; pride plačilo!

d **Iz Krmelja. Kako odškoduje premo-govnik posestnike za uničena posestva.** Več kot eno leto je že, kar je rudnik rui-niral dvema posestnikoma (Fr. Kobalu in Vidmarju iz Gabrijel) lepe parcele gozda. Pred letom že sta zahtevala, da se jima gozd plača, ker je bil že takrat popolnoma uničen. Dva zaprisežena cenilca sta cenila gozd Vidmarja po 44 h m². To je bilo seveda direktorju preveč, ker on bi rad, da bi bil zadovoljen kmet s kakimi 16 h za m². Ker prizadeta nočeta svojih zem-ljišč rudniku dati napol zastonj, se je za-deva spravila pred sodnijo, kakor se pri nas le prerado zgodi, kadar ima kdo kaj tirjati od rudnika. Zanimivo je dejstvo, da je rudniški inženir nameril pri eni par-celi nad 600 m² premalo! — V ponedeljek, dne 11. t. m., so bili poklicani prizadeta dva posestnika, cenilca ter direktor Gmayner in vicedirektor Filip pred de-želno sodnijo v Ljubljano. »Werku« je pri-šel na pomoč tudi znani nam Flatsehat, ki je sedaj na Mirni. Ko bo proces končan, homo o njem poročali zelo zanimive reči, za sedaj hočemo le počakati, da se prepri-čamo, da je direktor pred postavo ravno toliko kot so drugi državljani! Skrajni čas bo kmalu, da pride nad Krmelj že-lezna metla, ki bo pometala brez pardona.

d **Posojilnica v Ribnici.** V prvih dveh člankih smo nepobitno dokazali, da je iz-ključeno, da bi mogli vlagatelji pri rib-niški posojilnici trpeti kako škodo. Boj proti njej traja že 12 let. Leta 1898. so za-htevali nasprotniki tako spremembo prav-il, da bi moralo društvo prenehati, likvi-dirati. Zahtevali so, da se društvo z ome-jeno zavezo, spremeni v društvo z neome-jeno zavezo, kar brez likvidacije ni mo-goče, da omeji svoj delokrog na sedem ob-čin, da razdeli rezervni zaklad med tedanje zadružnike i. t. d. Ako bi bila zadružnike vodila tista sebičnost, iz katere so izvirale zahteve nasprotnikov, bi se bili lahko vdali in napravili lep dobiček. Tega pa po-šteni možje niso mogli storiti, ker niso ustanovili posojilnice za se, ampak za ob-čni blagor. Pri občnem zboru dne 17. aprila 1898 je, kakor dokazuje letno poročilo za leto 1897, zastopnik opozicije tudi za-hteval, da morajo vlagatelji imeti enake pravice kakor zadružniki, da naj bodejo tedaj tudi zadružniki deležni dobička in

izgube. Posojilnica, katera bi sprejela ta-ka pravila, bi si že pri ustanovitvi izko-pala svoj grob. Ako so bili stavljeni pogoji resno mišljeni ali samo pesek v oči, da se naj vsaj navidez upraviči ustanovitev druge posojilnice, ne bomo preiskovali. Leta 1900 je posojilnica deloma spreme-nila svoja pravila. Omejilo se je število glavnih deležev na pet, tako da posamezne osebe ne morejo pridobiti preveč deležev in s tem preveč vpliva pri društvu, in da se jim tudi ne more očitati, da bodo oboga-teli z dividendami, katere niso nikoli zna-šale nad 6%. Zelo važna je določba pravil (§ 14.), da se mora vsaj polovica letnega dobička porabiti v občekoristne in dobro-delne namene, kadar narase rezervni za-klad na 10% vseh hranilnih vlog. Do sedaj se je izdalo približno eno četrtno dobička v take namene. V doglednem času se bodo lahko dajale prav lepe podpore. Zlasti je na kočevski meji potreben močan sloven-ski denarni zavod. Kdor tega ne prizna in pobija našo posojilnico, ne čuti narodno. Kaj ima naš kmet od »Hranilnice in poso-jilnice« v Ribnici, si ne moremo raztol-maćiti. »Domoljubova« trditev, da je stara ribniška posojilnica delala z velikimi obre-stmi, je navadna laž. Posojilnica je že pred letom 1898. jemala in dajala take obresti, kakor pozneje ustanovljena konkurenčna posojilnica. Upamo, da ponehajo neosno-vani napadi na domačo posojilnico in da se nas ne prisili odkrivati nam klerikalne posojilnice, katere bi v interesu njenih dol-žnikov radi zamolčali. Letno poročilo pravi o tem: »Občni zbor je te predloge za-vmrgel z vsemi proti enem glasom (predla-gatelj), a izrekel soglasno, da se ne opira pametni spremembi pravil, katera bi jam-čila za obstanek in razvoj društva. Ako se omeji delokrog posojilnice, zmanjšata se promet in dobiček, zmanjšata se morajo tudi podpore. Rezervni zaklad je glavna podlaga zadrugi ter se ne sme razdeliti, ako se ji neče izpodkopati tal. Vlagatelji nimajo nikakih pravic nasproti zadrugi ter bi ne bilo pravično, ako bi se jim pri-znale enake pravice z onimi, kateri jam-čijo za spolnjevanje zadružnih dolžnosti. Na Primorskem in v Galiciji je bila pri-čela vlada posojilnicam zabranjevati spre-jemati hranilne vloge tudi od nečlanov, a vse prizadete posojilnice so se temu od-ločno vprle, poudarjajoč, da bi bile po ta-kem postopanju uničene. Leta 1896. so na-ši zastopniki v državnem zboru dosegli, da se je ta zadeva našim posojilnicam ugodno rešila. Naša posojilnica ima sedaj (aprila 1898) vseh zadružnikov in vlagat-eljev okoli 3000. Toliko članov bi bilo tudi težko mogoče sklicati k občnemu zboru in ž njimi zborovati. Tako je tedaj posojilnica že pred 12 leti odbijala naskok na njeni obstanek. Konkurenca in hudobni napadi je niso uničili. Tedanja njena re-zerva od 48.000 kron je narasla na 180.000 K. Z rezervnim zakladom društva

lahko vsa se tudi kak ljubiteljski smoti kot vsporedno pa rase tudi strast in nevoščljivi-vost nasprotnikov.

d **Ribniški »Sokol«** priredi s podruž-nico družbe sv. Cirila in Metoda v nede-ljo, dne 24. julija javno telovadbo z ljud-sko veselico.

d **Iz Radeč pri Zidanem mostu.** V Lo-gu poleg Vrhovega pri Radečah je v nekaj letih sem že drugi slučaj, da je nastal ogenj potom malih otrok. Brezbrižnost staršev, odnosno roditeljev, se pač pri tak-snih priložnostih nad njimi samimi kruto maščuje. In ravno v tej vasi vlada zelo grajevredna razvada, da mali otroci, med njimi celo taki, ki še niso šoloobvezni, že kade. Starši pri tem ne pomislijo, v koliko kvar je to otrokom na njih zdravju ter se nekaterim celo dobro zdi, češ, glej kako se moj sinček s cigareto postavi. Oh, revež, ko bi ti vedel, kam te vodi tako početje. Tobakove sestavine, v prvi vrsti nikotin, ki je glavna snov tobaka, so za otroke na-raynost uničujočega pomena. Otrok, ki ka-di, postane kmalu bledega in upadlega obraza, čemur sledi navadno tudi prerana smrt. Toda tudi v duševnem oziru ima na mladino tobak jako slab vpliv. Takšen otrok je mnogokrat otopljenega razuma, omejenih duševnih zmognosti, nedostopen za učenje ter vedno prej pripravljen vpri-zoriti kaj slabega, nego dobrega. Za starše je torej nepreklicljiva dolžnost, da svojim otrokom vsaj dokler deloma ne dorasejo, strogo zabranijo kadenje, ako hočejo imeti čile in zdrave potomce, državi krepke vo-jake, človeštvu vredne člane človeške družbe.

d **Litija.** Naš glavar gosp. Parma je uglasbil Prešernovo balado »Povodni mož«.

Gorenjski novičar.

Novice iz Št. Vid nad Ljubljano.

g **Št. Vid nad Ljubljano.** Ničnostno pritožbo proti obsodbi je vložil pri de-želnem sodišču Franc Brenk iz Dravelj, ker je bil obsojen radi žaljenja časti na 30 K globe, kakor smo zadnjič poročali. Razprava imela bi se vršiti 13. t. m. Toda zadnji čas se je njegov zastopnik, dr. Pe-gan, premislil in pritožbo umaknil. Je pač čutil, da ne pride s pritožbo nikamor. Go-tovo so mu tudi šentviški gospodje dali vedeti, da niso plačniki za izgubljene pravde. Tako je torej, dragi Brenk, ko se ti je svetovalo, da popravi mirnim potom in brez stroškov storjeno krivico, nisi ho-tel. Zabret ti je gotovo obljubil, da te bo-de rešil neomadeževanega. Menda je mi-slil, da, če bode sodnik zagledal njegovo črno suknjo, da mu bode srce pred pravico v hlače zlezlo, da bo na ljubo fanatičnemu župniku krivo sodil, toda to ne gre. Tebi in drugim naj bode pa cela ta zadeva, ki se je tako dolgo vlekla, v poduk, da vsak čas ni pametno kimati. Je namreč prav

lahko, da se tudi kak fajmošter zmoti kot se je v slučaju šolskega stavbišča v Št. Vidu zmotil Zabret. No, pa Zabret se ni zmotil, le davkopllačevalce bi lahko premotil, pa se niso dali. Kako natanko je imel preračunano, da se mu mora njegova nakana — zidati novo šolo na Vovkovini — posrečiti, se vidi iz tega, da je ob vsaki priliki, bodi si pri krajnem šolskem svetu ali pri občinskem odboru predlagal, da se napravi na krajni šolski svet vloga s prošnjo, naj se prestavi iz Št. Vida gosp. Žirovnik, ker, dokler je on v Št. Vidu, Šentvidčani ne bodo zidali nove šole, dasi je tako potrebna. Ker je v Št. Vidu res potreba nove šole, mu je šla tu višja šolska oblast na roke, misleč, da je res g. Žirovnik napotje pri zidavi. Kakor hitro pa Žirovnika ni bilo v Št. Vidu, se je takoj upal Zabret pokazati svojo barvo in je kar čez noč našel stavbišče na Vovkovini, češ, sedaj ga ni v Št. Vidu, ki bi si upal nasprotovati moji volji. Bal se je le Žirovnika, ki je bil skozi in skozi pameten, prevdaren človek. Klanfar se je prvi hip premišljal, a je hitro podlegel, ker njemu ni na tem, kaj je prav, da se le vstreže tistim gospodom, ki oddajajo kritja zvonikov. Da, še celo ljubo mu je bilo, da bi se zidalo tako, da bi bila z novo šolo vedna »fretarija«, ker se pri tem rado kaj zasluži. Celo okrajni glavar je tu podlegel in izdal odlok, naj se zida nova šola na Vovkovini po želji Zabreta. Toda tu je zadela z Zabretom vred tudi vse te neodložne faktorje, ki so namenoma tepali pravico, na mestu kazni za greh. Oglasil se je namreč od strani davkopllačevalcev tak protest, da je morala pred njim kapitulirati višja šolska oblast. In sedaj se bodo šola zidala proti volji Zabreta in njegovih kimavcev na prostoru, kjer ne bo treba vedne »fretarije«, Zabret pa osramočen gleda na Vovkovino. Zabret, če si kristjan, povrni Vovku in Brenku škodo, ki si jo jima napravil.

g Z Vižmarjev nam poročajo: Občinski odbornik in največji Klanfarjev podrepnik, Jaklič, je iz naše vasi peljal pretečeni teden voz trsak po cesti, ki drži od Medvod na Vižmarje. Par streljajev od Šusteršičeve gostilne na Seničici se mu je oje pri vozu nekaj pokvarilo, nakar je konje ustavil ter šel k Šusteršiču prosit, da so voz popravili. A Jaklič pa je med tem obsedel v gostilni ter pil in pil pozno v noč. Na voz in ubogega konja že davno ni več mislil. Gostilničar ga je moral dvakrat opomniti, da je oje že zdavnej popravljeno in da njegovi konji že več ur čakajo na cesti. Tedaj šele se je dvignil Jaklič ter se pijan kot muha opotekal iz hiše. A najlepše šele pride. Ko je ta vzor-mož dospel do svojih konj, jih v sladki ginjenosti niti opazil ni, ampak šel mimo njih naprej domov. Ko je prišel do Vižmarjev, tedaj se je šele spomnil svojih konj. Ves prestrašen je začel po vasi kričati na pomagaje. Tolkel je na okna raznih sosedov ter prosil,

naj mu pomagajo vloviti potepuhe, ki so mu konje ukradli. Toda nobeden sosed ni bil toli neumen, da bi vstajal. Jaklič je pa v skrajnem obupu taval in iskal konja in tatove čelo noč. Drugo jutro pa pošlje gostilničar Šusteršič ubogemu Jakliču veselo vest, naj pride po konje, ki jih je ponoči kmet našel ter jih pripeljal v njegov hlev. Vidite, ljudje božji, taka izgubljena reva sedi na čelu naše vasi in svetuje županu! Za počt!

g Za kratek čas. Miha: »Ti, Jože, ali že veš, da bodo imeli čuki zopet nove znake?«

Jože: »Ali res? Pa jih pogosto menjajo. Do sedaj, če se ne motim, so imeli na znakih v podobljene vitrihe in vino v steklenicah. Kakšne bodo imeli po sedaj?«

Miha: »Sedaj bodo imeli pa na znakih kamenje in volvske žile.«

Jože: »Še nocoj jim morava čestitati.«

g V Šmartnem pod Šmarno goro je bila pretečeni teden razstava izdelkov državnega popotnega tečaja za pletarstvo.

g Šiška. V našem bajerju je utonil Mahne iz Gline.

g Jeschza se imenuje Ježica, odkar ima postajo in pošto. Ali vas ni sram, gospod župan, da niste še pravočasno napravili vse potrebne korake, da bi ta madež na naši vasi preprečili. Izgovora ni nobenega! Vi ste krivi, kakor tudi vsegamogčni dr. Šusteršič, ki se nam je usilil za poslanca. Če nočeta, da bodo še pozni rodovi na vaju kazali, kakor na izdajaleca, odpravita spakedranko »Jeschza«!

g Tunjice pri Kamniku. Naš župnik Kralj je kupil v Ljubljani vilo za 40.000 kron.

g Nov lekarnar v Kamniku. Močnikovo lekarno prevzame njegov zet, gosp. dr. Rihard Karba, ki je napravil te dni v Gradcu za magistra farmacije vse izpite in se je že stalno naselil v Kamniku.

g Stranje nad Kamnikom. Tu je bila v nedeljo nova maša. Od vseh strani so prihajali ljudje, da so se veselili, dasi gotovo ni prav, da to gleda glavarstvo, ki ve, da je tu že toliko ljudi umrlo za nalezljivo boleznijo. Ali misli gospoda pri glavarstvu, da za kmete ni treba zdravstvenih odredb?

g Z Brda. Pri tukajšnjem sodišču je bila ukradena ura z dvojnimi pokrovom. Na eni strani je imela znamenje avstrijskega grba z zlatom udelano in na drugi strani konjička. Pred nakupom se svari.

g Motnik. Velikanski strah je povzročil pri nas dne 19. julija ob 10. zvečer klic: ogenj. Naša požarna bramba je bila takoj alarmirana in z brzgalno na lieu mesta. Tudi ljudstvo je bilo takoj pokonei in s krikom in vikom je hitelo vse na kraj požara. Toda ognja ni bilo. V tem prideta gori po cesti dva moža in vprašata porog-

ljivo, kaj hočemo. Nato rečeta, da naj gremo na polje iskat ogenj. Požigala sta tamkaj posteljno opravo in obleko malo poprej umrlega Matevža Štora. Vprašamo poklicane faktorje, ali je dovoljeno, ponoči ob 10., brez vednosti prebivalcev iti kaj takega delat, in to čisto blizu trga. Ali je prav, da se bega ljudi in požarno brambo ob 10. ponoči?

g V Poljčah se vrši v prostorih gosp. Šturma dne 24. julija ob 3. popoldne ustanovni občni zbor podružnice družbe sv. Cirila in Metoda za Begunje - Breznico z običajnim dnevnim redom. Po zborovanju se vrši prosta zabava.

Notranjski novičar.

Novice iz Postojne.

n Za »Sokolski dom« v Postojni so darovali: br. Dragotin Kiauta, Landol, 20 kron kot ustanovnico; br. Dekleva Božidar 1 K, izgubljena stava z br. Kutinom za plezanje po vrvi; br. Peter Štefin 10 K; kot prihranek dijete, ki jih je imel v zavetišču radi živio - vpitja v Postojnski jami dne 15. avgusta 1909; br. Makso Inocente, Reka, 10 K, polovico dohodkov na tomboli prodanega obeska; br. Inocente Makso 4 K, izgubljena stava na kegljišču pri »Kroni«. — Vsem cenj. darovalcem najiskrenejša hvala! Živel! Na zdar!

n Poročil se je gosp. Leopold Bähler, učitelj v Postojni z gospodično Lojzi Delak, učiteljico istotam. Čestitamo!

n Postojnska godba se pod novim kapelnikom, gosp. Mazejem, prav pridno vežba in vidno napreduje. Priporočamo vsem narodnim društvom in korporacijam, da se je pri društvenih in narodnih prireditvah poslužujejo. Oddaja jo »Godbeno društvo« v Postojni.

n Tujski promet. Izredno veliko število tujcev poseča letos Postojnsko jamo. To je dokaz, da se je reklama dobro obnesla. Priporočamo le jamski komisiji, da ne postopa pri priporočilih lokalov preveč enostransko, ker nam je na tem, da se zadovolji vsestransko in da ni nepotrebnih preprirov.

n Vreme imamo v Postojni letos, kakor povsod, izredno slabo. Dežuje vsaki dan. Ljudje ne morejo spraviti krme domov, radi tega trpi blago na kakovosti.

n Letoviščarjev imamo tudi že nekaj v našem mestecu, katerega so se izogibali par let vsled nesrečnega legarja pred 4 leti. No, v zdravstvenem oziru je sedaj dobro skrbnjeno in se ni bati več nesrečne bolezni. Priporočamo le mestnemu oskrbništvu, da redno snaži rezervarje vodo.

n Iz Borovnice. Čenčalasti dopisnik »Domoljuba« ne more prehvaliti tukajšnje klerikalne predstave. Pravi, da se je igrala igra nad vse pričakanje. Ta do-

pisnik je baje prva glava za očetom županom. No, mi pa smo ga hitro spoznali, da mora biti duševna reva, sicer bi morali dopisi biti bolj zloženi. Da me Borovniča dobro pozna, to rad priznavam, saj sem domačin. S političnimi ničlami pa se ne maram več prerekati!

n **Iz Borovnice.** Tu je že deset ljudi umrlo za eno in isto boleznijo. Mesto da bi županstvo vse potrebno ukrenilo, da se širjenje bolezni prepreči, devajo mrtvece na oder in ljudstvo jih hodi kropiti. (Op. ured.: To je naravnost neverjetno! Kje pa je zdravstvena oblast?)

n **Gasilno društvo na Verdu pri Vrhniku** priredi dne 24. julija v proslavo svoje 25letnice slavnost in ljudsko veselico.

n **Spodnji Logatec.** Gosp. Drabeku je neznan tat ukradel 600 K iz blagajne.

n **V Rakuliku** je Anton Zorman hlapca Franca Kriebelja iz Košane s polenom tako po glavi udaril, da so ga morali prepeljati v postojnsko bolnišnico.

n **V nedeljo, dne 24. t. m., vsi v Strašen dol,** kjer se vrši v proslavo proglastitve »Ljudovlade Cirilmetodarije« velikanska ljudska veselica na prostem. Začetek ob 3. popoldne. Jako ugodna železniška zveza. Prihod vlakov od Ljubljane na kolodvor v Prestranek ob 7. uri 21 minut zjutraj, 12. uri 33 min. popoldne, 3. uri 11 minut popoldne. Iz kolodvora v Prestranek proti Ljubljani odhod ob 4. uri 38 min. popoldne, 9. uri 47 min. zvečer in 2. uri 33 min. ponoči. Prihod vlakov od Trsta na Prestranek ob 1. uri 4 min. in 4. uri 38 minut popoldne, odhod proti Trstu ob 10. uri 36 minut zvečer in 3. uri 11 min. ponoči. Kolodvor je oddaljen 10 minut od veselice prostora.

n **Od Sv. Trojice nad Cerknico.** Naše hiše božje so postale hiše obrekovanja in hujskanja, sodeč po tem, kar je župnik Bajec govoril v cerkvi sv. Urha v podružnici Sv. Trojice, ko je imel žegnanje. Govoril je o sv. Cirilu in Metodu, ki sta bila svetnika in sta nam Slovencem prinesla luč svete vere. Ustanovila se je družba sv. Cirila in Metoda in podružnice njima v čast in na korist obmejnim šolskim otrokom, ki so v nevarnosti, da se ponemčijo ali poitalijančijo. Prirejajo pa se njima na čast veselice s plesom, kakor v Cerknici, kjer se bo plesalo in zabavalo. Žalibog, je prišla ta družba v liberalne roke ali sata nove in hudičeve. Krščanski možje in žene, ne darujte za tako družbo in ogibajte se je! Tako je zabavljaj naš župnik, da se je vsak pošten človek zgražal čez tako govorjenje, ki ne spada v cerkev, ampak v kako slabo šnopsarijo. Ni čuda, da ne gre več mož v cerkev k Bajčevi maši, gredo raje k Sv. Vidu k prvi maši. Tam se še sliši v cerkvi sv. evangelij in božja beseda. Naš župnik Bajec je menda ne zna več.

n **Iz Blok.** Izobraževalno društvo na Blokah se zares giblje, kakor piše »Čuk« in prodaja surovost v »Lažiljubu«. To

društvo je že tako predrzno in surovo, da prekorači vse meje, najbo v dopisih glede napadanja in laži v njihovih katoliških časopisih. Tudi zabeležimo nekaterih poštenje, ker so že tako izobraženi, da **kra-dejo na polju zajee**, in to v pričo sodnega sluge, češ, kdo nam kaj more, ko smo na katoliški podlagi. Imamo tudi »Oberčuka«, ki se ponaša, ko turški paša. Nas tudi ne zadene roka pravice. Toda roka pravice ne prizanese tudi »Oberčuku« ne! Naj le pride na dan razprave k sodnji, da otme svojega pristaša neljubega ričeta! Pa naj še kdo reče, da ni lepo, če se človek izobražuje na katol. podlagi! Tudi »Sove« imamo pri nas, in še kako lepe znake imajo: na eni strani žabo, na drugi nemški napis. Že so tako daleč izobražene, da bodo kmalu pozabile svoj materni jezik. Gotovo se uče žabjega, ali pa ga že znajo.

n **V Žireh** je priredila podružnica sv. Cirila in Metoda veselico, ki pa je radi dežja slabo uspela. Napravila je tudi kresni večer na goropevškem griču s sodelovanjem žirovske godbe. Drugo leto hoče napraviti podružnica nekaj izvanrednega.

n **Idrija.** Dne 10. julija so »Čuki« in »Sove« ustanovili v Idriji »Stražo« za obmejne Slovence. Delovala bo baje nasproti sv. Ciril in Metodovi družbi, torej je nekaj nepotrebne, pač pa škodljivega. — Klerikalci pač ne marajo za kulturo, nočejo, da bi ljudstvo izpregledalo in začelo s svojo glavo, ne pa s farovško misliti. Ti žegnani tiči vedo prav dobro, da je treba ljudstvo le v temi držati, kajti gorje, ako bi kmet in delavec izpregledala.

Ameriške novice.

Meseca maja t. l. so tukajšnje svobodomiselne Slovenke ustanovile novo podporno društvo »Svobodomiselne Slovenke«.

Na običajni ameriški praznik, dne 3. maja »Kinčanje grobov«, je priredil tukajšnji »Slovenski Sokol« veliko vrtno veselico v Zake - Side - garden; ker je pa ta dan deževalo, se je veselica vršila v »Narodnem domu« na 6025 St. Clar. Ave. Pri tej veselici je tudi prodajal brat Ivo Špehek ribniške žlice po 5 in 10 centov v korist »Sokolskemu domu« v Cleveland, O. Žlice nam je poslala tvrdka Ivane iz Sodražice.

Dne 5. junija t. l. je priredil dramatični odsek »Slovenskega Sokola« k zaključku gledališke sezone svoj rodbinski večer.

Dne 12. junija t. l. je priredila slovenska narodna čitalnica svoj izlet na farne gosp. Starca v Colinwood, O.

Dne 19. junija t. l. so se tukajšnji Sokol in slovenske Sokolice z deškim naraščanjem udeležili velike vrtno veselice češkega Sokola »Havliček« od župe Fügner-Tyršove v Dhalers Garden.

Dne 3. julija se je zopet ustanovilo v tukajšnji naselbini na Woodland Ave novo podporno društvo pod imenom »Balkan«; to je sedaj četrto društvo, katera društva spadajo pod »Slovensko narodnot podpor-no Jednoto« v Čikagi Ill. Omenjena Jednota šteje danes 132 društev, ima tudi svoj list, kateri izhaja vsak petek.

V svoji lastni hiši na St. Clair Ave, vogal E, 61. ulici otvorita tukajšnja Slovenca dr. J. M. Seliškar in Frank Suhadolnik slovensko lekarno.

Dne 31. julija priredi tukajšnje podporno društvo »Slovenija« ob priliki 15-letnice veliko slavnostno veselico v Dhalers - vrtu.

Dne 14. avgusta razvije svoj prapor društvo »V boj« št. 53 S. N. P. J. v Collinwood, O.

Meseca junija se je ustanovilo na 6303 Glass Ave v gostilni Matije Debeljaka ribolovsko društvo »Vrtine«.

Clevelandčan.

Gospodarstvo.

Kako je vinogradnikom ravnati s trtami, ki so bile po toči poškodovane.

Ker je ravnokar v nekaterih krajih naše dežele toča vinograde močno poškodovala, daje podpisani vinogradnik sledeče navodilo, kako je s takimi trtami ravnati.

Ako toča pobije, je pred vsem treba kakih 8 do 10 dni počakati, da se po njej napravljena škoda v polni meri pokaže.

Potem je treba trte dobro pregledati in na slednji način z ostrim nožem obrezati:

1.) Vsa močno ranjena ali zelo razkosarjena peresa je stran porezati.

2.) Na šparonih ali napnjencih je pustiti samo one mladike, katere imajo še kaj ohranjenega grozdja na sebi, druge pa odrezati. Mladike z grozdem se skrajšajo za toliko, kolikor je nujno potreba. Najbolje, ako ostanejo nad zadnjim grozdom še 3 do 4 peresa. Izrastle zapernice se zaščipujejo za prvim ali drugim listom.

3.) One mladike, katere stoje na reznici (palcu ali ščapu), ter imajo dati les za napravo reznic ali šparonov v prihodnjem letu, je treba posebno skrbno obrezati in ohraniti, ker je drugače tudi trgatv prihodnjega leta izgubljena.

Ako so takim mladikam samo vršički odbiti, odrežemo le najbolj poškodovan del istih, ter gledamo, da ostane na koncu kaka zapernica (zalistnik), katera takoj naprej raste in nadomestuje trti odbiti vršiček. Ostale zapernice zaščipnemo za drugim peresom, ker morajo ta peresa na mesto odbitih glavnih peres, trtni les rediti.

Ako so pa te mladike tako pobite, da je le njih spodnji del ohranjen, jih mora-

mo tako obrezati, kakor po navadi pri spomladanskem obrezovanju, to je na palce (ali sčape) dveh do treh zdravih oces.

Ta očesa poženejo in dajo tak les, kakor na primer letos na zeleno cepljene trte.

Vse druge, trti nepotrebne mladike odrežemo, da gre živež le v one, katere rabimo za prihodnje leto.

Ako pa toča še toliko mladik na trti ne pusti, da bi iz njih napravili reznice ali palčke, moramo shraniti in rediti kake dve do tri mladike, katere po navadi poženejo iz starega lesa.

4.) Pri vsem tem delu moramo pa skrbeti za to, da tiste mladike, ki so na trti ostale, ohranimo zdrave, ter da njih les dobro dozori.

Treba je torej vezati, kmalu in večkrat proti peronospori (z galico) škropiti in meseca septembra vsako mladiko za eno tretjino skrajšati.

gd Najglobokejši rov zemlje. V Gornji Šleziji, ki je nekdanj pripadala k avstrijskim deželam, katero je pa pozneje ugrabil Prus, se nahajajo pod zemljo silne množine rude in premoga. Enega teh rudokopov so hoteli preiskati v globčino do 2500 m s tem, da vrta v zemljo stroj, podoben vijaku ali velikemu svedru. Ko so izvrtali nekako okoli 2240 m globine, so morali delo ustaviti vsled silne toplote, ki postaja tu doli tem večja, čim bolj se bližamo sredini zemlje. V ti globini, ki je približno pol metra široka, so merili toploto, ki znaša 83° C. To vročino šele pojмимо tedaj, če vemo, da na zemlji že 30° C. korenenašamo.

gd Gnojnico treba voziti poleti, kolikor je ni ravno neobhodno treba, da se ohrani gnojišče vlažno, kakor hitro se je dosti nabere, na polje. Najboljše je, da se jo poliva na večer, ne da bi je preveč shlapelo v zrak.

gd Uši na listju in mladikah sadnega drevja uničimo, ako poškropimo vejice večkrat s tobačnim lugom ali pa z vodo od mila (žajfnico). Škropiti smemo le zvečer, nikdar pa, kadar solnce obseva drevesa.

gd Sadje, ki ga v večjih množinah prodamo, je treba poprej izbrati, ker se enakovrstni pridelki bolje plačujejo, kot zmes različne vrednosti, tudi če bi bila ta iz najzlahtnejših vrst. Amerikanci so v tem oziru tako natančni, da sortirajo sadje ne le po različnih vrstah, ampak tudi po različni velikosti, teži in vnanji obliki. Ne smemo se torej čuditi, da Amerikanci svoje sadje po tako visokih cenah prodajo.

gd Za gospodinje. Madeže od piva na suknu se očisti, če se jih namaže in otare s čistim beim glicerinom. Nato se jih izpere z vlažno vodo. Tako se madež kmalu izgubi, ne da bi pri tem trpela barva sukna.

Oporoka ali testament.

(Konec.)

Ustna oporoka.

Kakor razvidiš iz zgorenjega popisa, je pismena oporoka jako sitna. Zelo lahko se kaj prezre, in oporoka je neveljavna. Kdor torej noče, ali ne more oporoke sam spisati in podpisati, ta naj gre bodisi k notarju ali odvetniku, ali pa naj napravi ustno oporoko.

Za tako ustno oporoko ni treba drugega, kakor da pokličeš tri sposobne priče. Ko so vse tri zbrane, jim poveš, da hočeš napraviti oporoko in jim zato ustno sam, ne da bi te bilo treba šele izpraševati, ali ti staviti kake predloge, poveš, kako hočeš, da se zgodi s tvojim premoženjem po tvoji smrti.

Vse tri priče morajo biti navzoče istočasno in od začetka do konca, sicer je oporoka neveljavna.

Oporočne priče si morajo potem tvojo oporoko tudi **zapomniti**, kajti po tvoji smrti jih bodo klicali k sodnji in izpraševali. Ako bi med tem oporoko pozabile, bi bila seveda neveljavna. Da se pa tako pozabljenje prepreči, je najbolje, ako napravijo priče o tvoji oporoki **takoj zapisek**, v katerem zabeležijo vse točke tvoje oporoke, in ob enem tudi povedo, da so bile vse tri naenkrat navzoče, da si napravil oporoko brez sile in pri popolni zavednosti.

Tak zapis se naredi na primer tako:

Zapis

ustne oporoke Ivana Svetlina, posestnika v Mali vasi.

Podpisanim, istočasno navzočim oporočnim pričam je danes Ivan Svetlin, posestnik v Mali vasi, ustno izrazil, brez sile, pri popolni zavesti sledečo poslednjo voljo:

1.) Za svojega glavnega dediča je imenoval svojega sina Franceta Svetlina.

2.) Svojima hčerama, Ivani Svetlin in Mariji, omoženi Petrič, je volil vsaki po 600 kron.

3.) Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je volil 200 K, »Sokolu« v Mali vasi je volil 100 K, istočasno 100 K tudi občinskim revežem.

O tej poslednji volji smo napravile podpisane priče v podporo spomina takoj ta zapis.

V Mali vasi, dne 21. julija 1910.

Josip Leskovic,

oporočna priča.

Janez Meden,

oporočna priča.

Milan Jereb,

oporočna priča.

Zapustnik sam se ne podpiše.

Zapis hrani ena oporočna priča in ga izroči sodišču takoj po smrti.

Ako imaš veliko premoženja, tako, da lahko utрпиš par kronic, tedaj je najbolje,

ako ne čakaš na oporoko do poslednjega trenutka. Dokler si še pri močeh, pojdi k notarju ali odvetniku, ki ti napravi popolnoma pravilno oporoko. Ako pa delaš oporoko sam, pazi, da jo napraviš natančno tako, kakor je zgoraj popisano.

Dedna pogodba.

Moški in ženske, ki se jemljejo v zakon, delajo pogostokrat tako zvane dedne pogodbe, v katerih se drug drugega postavljata dedičem za slučaj smrti. Tako pogodbo mora narediti notar, zato mi je ni potreba tukaj popisovati.

Čudeži v novem Lurdu na Dolenjskem.

V Novem Lurdu se gode baje čudeži. Seve so teh deležni le tisti, ki nanje »verujejo«. Kadar bo kdo pripovedoval o čudodelnosti Novega Lurda, povejte mu sledečo zgodnico:

»Nek goreč oznanjevalec božje besede je bil kruto preganjan od oblasti, po današnje povedano, od vlade, in to ravno zaradi gorečega pridigovanja »božjih resnic«. Vlada ga je hotela zaradi tega usmrtiti. Poslali so nadenj vojake, da naj bi ga ujeli in pripeljali. Revež se jim je skrtil v veliki kradi drva. Vojakom se je zdelo, da je tam, toda ni se jim ljubilo, da bi bili kdove koliko polen odmetali, predno bi ga bili našli. Rekli so si torej, rajše stopimo okrog krade in počakamo, da ga lakota prisili, da sam pride ven. Stali so tam en dan, dva, toda našega pridigarja ni bilo od nikoder. A, saj ga ni notri, so si na to mislili vojaki ter odšli, in pridigar je bil rešen.

Ker bil je vseeno tam. Toda lakote ni trpel. — Vsak dan je zlezla pod drva kokoš, znesla jajce in odšla. S temi jajci si je božji mož pomagal.

Ko poveste to zgodnico, vprašajte klerikalca, če smatra to zgodbo za čudež. Če je tako neumen, da verjame na čudeže v Novem Lurdu, poreče:

»O, seve, to je resničen čudež. Bog je rešil z njim zvestega služabnika smrti.«

Ko to potrdi, recite:

»Toda kako pa to: ta verni mož je bil luteranec, eden prvih protestantskih pridigarjev. A tisti vojaki so bili vojaki katoliške vlade, ki jih je poslala, da bi ga bili vjeli in po tedanji srednjeveški navadi kot krivoverca živega na grmadi sežgali...«

Na to mu lahko poveste še sledečo zgodnico:

»Avgust Herrmann Francke, »oče sirot«, je lastnoročno zapisal sledeči dogodek iz svojega življenja:

»Leta 1698., meseca vinotoka, sem poslal pobožni, od usode preganjani, tuji kristjanki cekin. Odgovorila mi je, da je

prišel cekin ravno prav, ko je najbolj potrebovala denarja. Takoj je molila in prosila boga, da naj daruje mojim sirotam cel kup cekinov.

Kmalu na to mi prinese ta kristjanka cekin in dvanajst dvocekinov. Isti dan mi je poslal drag prijatelj dva cekina s Švedskega, in malo časa na to dobim s pošto anonimno pošiljatev, 25 cekinov. In ker je umrl tisti čas prine Ljudevit Virtemberški v Ajzenahu, so mi sporočili, da je zapustil moji sirotišnici denar. Bilo je 500 cekinov v rdeči vrečici z napisom: »to naj bo za sirotišnico v Halle«. Ko sem videl pred sabo ta kup cekinov, sem se spomnil na molitev pobožne žene, ki je prosila boga za kup cekinov za moje sirote.«

Ko to poveste klerikalcu, ga opozorite, da je to vendar čudno: čudež v korist luteranske sirotišnice. Luteranci so po trditvi naše duhovščine krivoverci. In sicer so to krivoverci, ki dobro vedo za našo katoliško cerkev, ki pravi, da je edinozveličavna, to se pravi: vsak, kdor zanjo vé, pa ne prestopi vanjo in ne veruje v njene nauke, bo pogubljen. A bog pa naenkrat naredi čudež v korist tem krivoverkim luterancem. Francke je bil luteranec in je verjel na čudeže, zato ga je doživel, kot klerikalci verjamejo ter zato vidijo čudeže tudi tam, kjer vidijo ti preklicani brezverci čisto navadne dogodke. Sploh imajo klerikalci zelo udobno stališče: vse, kar človek doživi, je zanj več ali manj prijetno, ali pa škodljivo in neprijetno. Prijetna stvar je čudež, z neprijetno pa bog skuša svoje ljudi, da imajo večje zaslužnje. Zato potem duhovnik svoje ovčice lahko vedno striže, jim vedno lahko reče: dajte. Če so dogodki »čudež«, daj za mašo bogu v zahvalo, če se pripeti nesreča, pa zopet daj za odvrnitev nesreče. Torej v vsakem slučaju »čudež« za — farovski bisago.

Ampak da se pa včasih more pripetiti čudež, ki ni več čudež, temveč ki bi lahko srečnega, od boga protežiranega človeka spravil ričet jest, kaže tale slučaj:

V Frankfurta nad Mohanom na Nemškem je predaval pred par leti o »čudežni moči molitve« znani dvorni pridigar sedanjega nemškega cesarja Viljema, Šteker. V dokaz te čudodelne moči je povedal slučaj, kako je prišel k njemu nekoč nek krščanski mladenič ves obupan: nedostajalo mu je 10 mark (12 kron) za stanarino. Krščanski Šteker je krščanskemu fantu teh deset mark dal, si gotovo vsakdo pomisli. Toda, kaj še! Niti na misel mu ni prišlo kaj takega. Šteker je bil namreč zase zelo praktičen, za druge pa zelo pobožen mož, zato je svetoval mladeniču, naj moli in prosi boga za teh deset mark. In glej, ko je šel fant domov, zagleda v glavni berlinski ulici »pod lipami« zlato desetmarko. Pobere jo in spravi. Tako je dobil denar za stanarino.

Štekerjevi poslušalci so bili jako ginjani od te krasne zgodbe. Toda, lej ga kleka, med njimi je bil tudi nek sitnež, ki vstane in reče:

»Ta fant je zakrivil prestopke radi zatajitve najdenega denarja, ki ga je spraval zase, mesto da bi ga bil izročil policiji. Je mu sicer jako žal, toda ta prestopke mora takoj javiti državnemu pravdnistvu!«

To je bil poliv z mrzlo vodo za gospoda Štekerja. Dotični brezverec ga ni res naznanil, ker je hotel učenega gospoda samo podučiti, da je treba pač drugačnih dokazov za kako trditev. Dosegel je pa to, da gorenjega slučaja pridigar Šteker ni nikoli več navajal, kot dokaz za resničnost »čudodelnosti molitve«.

Vprašajte dalje klerikalce, kako bi razlagali nekatere druge čudeže. Letos je strela napravila že mnogo škode. Po navadi pravijo klerikalci temu »prst božji«, in ta tiplje baje najrajše kakšnega verskega mlačneža, ki ne hodi v cerkev, ne spoštuje duhovnikov itd.

Letošnja strela pa mora biti nekam brezverskih nazorov. Vsaj tako moramo soditi po časniških poročilih o nevihtah.

Čitali smo na pr., da je ubila cerkovenikovega sina, ko je šel ob hudi uri zvonit proti toči; ubila je staro ženico, ko je prišla iz hiše na vežni prag molit ob nevihti, dočim se ni nič zgodilo onim, ki so ostali v hiši in niso molili.

V češki vasi Lipi na nemškobrodskem je razbila strela križ na hribu nad vasjo.

Kmalu na to je obiskala celo cerkev v Krasni Hori. Treščila je med mašo v altar in celo duhovniku, ki je maševal, odtrgala podplate, da je par dni moral v bolnišnici preganjati posledice tega obiska. Na cerkvi ni bilo sicer strelovoda, toda strela je pokazala, da ni bilo dosti, da so se ljudje zanesli na božjo pomoč, mesto na kos pozlačenega železa.

Najzanimivejši je pa ta-le slučaj:

Ravno v isti okolici (na nemško-brodskem na Češkem) je udarila strela dne 27. maja letos v občini, kateri pravijo tamošnji klerikalci »hudičevo kraljestvo«, ker je nekoliko bolj napredna.

»Aha, in te brezverce je strela obiskala,« poreče brž kak klerikalec.

Pa ravno ne. Ni udarila niti v grad s stolpičem v vasi Petrkovem, ki je na eni strani dolinice, niti na hiše v vasi Sveti Križ, na drugi strani, kjer je na hišah šest strelovodov. Temveč strela je udarila na sredo doline v kip matere božje, ki je stal na grobu nekega pretepača iz 7letne vojne že od leta 1758. (še izza časa Marije Terezije), ter kip razbila na kosce.

Če bi strela udarila v Trubarjev spomenik, v hišo dr. Tavčarja ali kakega svobodomiselca, to bi »Domoljub« privoščil in pisal o »kazni božji«.

Tako pa lahko rečemo: ne gode se čudeži le v Novem Lurdu, ki dokazujejo tr-

govske zmožnosti tamošnjih duhovnih posod, gode se čudeži na nebu, da se je celo strela navzela brezverskega duha, da brez spoštovanja trešči v fajmoštrove podplate in Marijin kip, gode se čudeži, da se celo — Španska probuja in dela protiklerikalno politiko, hoče obdavčiti samostane.

Upamo, da se zgodi nazadnje tudi ta »čudež«, da ne bo edinole na Kranjskem tema, temveč da se posveti v glavah tudi našega »vernega« ljudstva, da spozna, da dočim samo veruje v duhovniške bogove, verujejo klerikalci v »enega samega boga«, namreč v kronce našega ljudstva.

R—n.

LISTEK.

Benedek.

J. S. Macher.

(Dalje.)

A ubogi vrhovni poveljnik je videl, da je premagan, ne da bi bil sam sploh stal v ognju. Dal je povelje za umaknitev h Kraljevemu Gradu.

Cesar je poslal k armadi svojega zapupnika podpolkovnika Beka. Po posvetovanju z njim je brzojavil Benedek vladarju, da ga prosi, naj na vsak način sklene mir, da je katastrofa neizogibna — —.

A prišel je odgovor: »Miru ni mogoče skleniti. Če se je treba umakniti, se umaknite. Ali se je že vršila bitka?«

To vprašanje je smatral Benedek za povelje. Ni se umaknil. Spustil se je v boj. Zjutraj je pisal svoji ženi: »Ti, moj cesar in Avstrija boste moje misli. Sem miren in pripravljen, ko začno grmeti topovi, se bom čutil prostega.«

Bitka se je začela. Laba za hrptom, Prusi pa v polkrogu okrog — toda še enkrat se je nasmejala staremu vojaku mamljiva sreča: celo dopoldne je bilo za Avstrijce mnogo upanja. Prusi so željno pričakovali prihoda svojega vladarskega princa... Prispel je na bojišče okrog dveh. Katastrofa je bila tu.

Avstrijska pehota je bežala. Topovi in konjenica so branili njih umik. In Benedek je zadnjič grmel po bojišču od pozicije v dežju krogelj in granat, zapovedoval, klel, prosil...

Zvečer ob 10. uri je brzojavil cesarju, da se je pričakovana in sporočena katastrofa pripetila in da se premagana vojska umika proti Olomucu.

In 11. malega srpana so mu javili, da je prevzel nadvojvoda Albreht poveljstvo armade...

Nadvojvoda Albreht, zmagovalac pri Kustoci. Z Johnovo pomočjo je premagal Lahe, cesar je odstopil Benečansko Napoleonu III., ki jo je dal Italiji in zmagovalna vojska se je vračala z juga na žalostni sever. Nadvojvoda Albreht je zapo-

vedal premagani vojski umakniti se k Dunaju.

Od cesarjevega pobočnika, grofa Crenneville je dobil Benedek sporočilo, da ima priti v Dunajsko Novo Mesto pred preiskovalno komisijo in se odgovarjati zaradi nesrečnih operacij in nezadostnega čina službe — skratka: priti pred vojno sodišče ...

V.

Predno je prevzel Benedek poveljstvo severne armade, si je izgovoril, da ne bo nikomur odgovoren za vodstvo vojne, naj bo njen konec kakoršenkoli, kot samo cesarju. Kar mu je bilo za gotovo obljubljeno. A naenkrat je bil klican pred preiskovalno komisijo, ki mu je stavila vrsto vprašanj, tičočih se celega vodstva vojne in posebej kraljevskograške bitke. Ta vprašanja je razposlal tudi vsem Benedekovim poveljnikom nadvojvoda Albreht s posebnim obešnikom, da naj se izrazijo. Vročekrvna poveljnikova žena je divjala in hotela, »naj mož izpregovori, naj pove vse, naj pokaže dokumente«. Stari vojak se je pa zanesel na cesarjevo besedo in veroval, da mu bo ohranjena njegova vojaška čast, naj se zgodi kar hoče. Šel je ubogljivo pred preiskovalno komisijo, sestojajočo iz nekoliko zelo starih in brezpomembnih generalov, je stal pred njimi s prekrizanimi rokami, odgovarjal z kar najkrajšimi stavki in le na najpotrebnejša vprašanja ter vzel nase odgovornost za celo vojno. Edino nase. Ker tudi Henikstein, Križmanič in Clam-Gallas so stali pred to komisijo.

Clam-Gallasa, grofa in moža ene prvih lepotic stolnega mesta, ki je bila rojena Ditrichsteinka, je spoznala komisija za popolnoma nedolžnega, lastnoročno cesarjevo pismo mu je izreklo zahvalo za zvesto službo in general se je vrnil k aktivni armadi na odlično mesto. Henikstein, Križmanič in Benedek so bili spoznani za krive, vojni justični senat je rzsodbo potrdil, preostajalo je tedaj samo še izreči obsodbo — toda do tega ni prišlo: s cesarskim ukazom je bilo »nadalnje obravnavanje ustavljeno«.

Tudi nadvojvoda Leopold se je pozdravil in prevzel brez vsega poveljstvo svojega prejšnjega armadnega zbora.

Benedek je odšel v Penzjopolo avstrijskih vojakov, v Gradec. V suhi obliki mu je bilo naznanjeno, da je vpokojen. Služil je 44 let. Odšel je tje z vso težo svoje nesreče, toda nezlomljen, njegova vojaška čast je bila v dobrih rokah in verjel je, da pride dan, ko se vse pojasni. Ena stvar ga je bolela: da ga cesar doslej še ni poklical k sebi, da cesar ni zahteval od njega pojasnila preteklih, hudih stvari. Ker samo njemu je bil odgovoren.

Nerednosti celih desetletij, lahkomiselnost, površnost, gnil sistem in grešno gospodarstvo povsodi so zakrivili izid te

vojne — on je bil odgovoren za nestorjene krivde, naravno je torej, da se jo je hrepenel znebiti. Čakal je v Gradecu kot v ječi na besedo, ki ga je reši. Toda med tem so letele k njemu druge besede. Moltke, veliki molčalec in njegov zmagovit tekmeec je spregovoril. Vprašali so po Benedku. A ta suhoparni matematik pobijanja je rekel: »Premagani poveljnik! Če bi lajik le malo slutil, kaj leži v tem pojmu! Zvečer po kraljevograški bitki v avstrijskem glavnem taborišču! Če si to človek tako predstavi! In tak zaslužen, pogumen in previden general kot Benedek!«

Nazadnje se je nekaj dogodilo.

Dne 19. listopada 1866. se je pripeljal v Gradec nenadoma nadvojvoda Albreht. Dojemno je bilo srečanje dveh davnih prijateljev, dveh vojskovodij, srečnega in nesrečnega iz dveh vojn istega leta. In srečni je zahteval še eno žrtev. Da naj bi Benedek molčal o vsem, kar se je prigodilo med njim in najvišjim gospodom pred vojno, da bi ne objavil niti besedice od tega, kar se je govorilo med njima, obema poveljnikoma, da bi ne nastopal nikdar z kakimi pojasnili, opravičevanjem, objavili, niti ustmeno, niti pismeno — in Benedek je obljubil, da bo molčal in to ne le s častno besedo, temveč tudi s podpisanim, s tem dnem datiranim dokumentom, ki je bil potem pridejan tajnim listinam, tičočim se vojne leta 1866. Nadvojvoda se je odpeljal in oba prijatelja sta se videla v življenju zadnjikrat.

(Konec prih.)

Naročajte in razširjajte „Slov. Dom“.

Izdajatelj in urednik Ivan Bavdek.

Dobro ohranjena, kompletna ročna cirkularna žaga

porabna tudi za vodno moč, se po jako nizki ceni, 240 K,

proda.

Pojasnila daje Dragotin Val v Ilirski Bistrici. 68 3 1

Posestvo

je naprodaj. Obsega vsa gospodarstva poslopja, v dobrem stanu, zraven dva travnika, vinograd, sadni vrt in gozd, v lepi legi, kakih pet minut oddaljeno od Št. Jerneja. — Cena se poizve pri lastniku Franc Pirkoviču na Grbah, pri Št. Jerneju na Dolenjskem. 66 3 1

Poslano.*)

Naznanim vsem prijateljem in znancem posebno onim, ki imajo v kaki zadevi z menoj kaj opraviti, da sem odpotoval v Ameriko in se nahajam pod naslovom **Fr. Zupančič 1365 E. 55th Str. Cleveland, O.** Prosim pa tudi obenem, da bi mi bili nadalje naklonjeni in sporočali v slučaju, da se Anton Repovš, sin Janeza Repovša v Dvoru pri St. Janžu zopet kaj okrog moje žene Jožefe smuče in ima sestanke z njo, da mi to nemudoma sporočijo.

Imenovani Anton Repovš je že pred 2 in pol leti, ko sem bil jaz v Ameriki, imel razmerje z mojo ženo, vsled katerega so prišle posledice rojstva.

Pozdravljam vse sorodnike prijatelje in znance.

Frank Zupančič

v Hruščah pri St. Janžu, sedaj v Ameriki.

69 1 1

* Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor dosega zakon

Zahvala.

Gasilno društvo v Radečah pri Zidanem mostu je priredilo v nedeljo dne 17. t. m. vrtno veselico, katera je v vsem obsegu izborna uspela. Podpisani odbor se tem potom iskreno zahvaljuje cenjenemu občinstvu iz Radeč in okolice, dragim gostom iz Trbovelj, sploh vsem, ki so nam izkazali svojo naklonjenost ter pripomogli, da je veselica tako lepo uspela.

67

ODBOR.

Nad 50 receptov

vsebuje kuharska knjiga, kt jo je izdala Prva kranjska tovarna testenin v Ilirski Bistrici. Tvrdba razpošilja jo vsakomur zastonj in poštne prosto.

18 43 7 20

Ustanovljena leta 1868.

Absolutno pred ognjem in tatovi varne

BLAGAJNE

izvrstne kakovosti

prodaja tovarna blagajn **M. Adlersflügel**
Dunaj, I., Franz Josefs-Kai št. 27.

Založnik rajfajzen. zadrug ltd.

21 42—20

Kri! dosežejo odrasli in otroci, bolni in zdravi. — Polovico stroškov prihranite v
Moč! gospodinjstvu na kavi, sladkorju in mleku, ako pijete **SLADIN**,
Zdravje! to je dr. pl. Trnkóczyja sladni čaj.

En zavojev velja 50 vin. Dobiya se povsodi. Po pošti se naroča najmanj pet zavojev po povzetju pod naslovom v glavni zalogi. . .

Lekarna pl. Trnkóczy

. . . v Ljubljani zraven rotovža. . .

Tržne cene v Ljubljani

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	14	1	52
1 " " " II. " . . .	1	—	1	32
1 " " " III. " . . .	—	90	1	20
1 " telečjega mesa . . .	1	40	1	68
1 " prašičjega mesa (svežega) . . .	1	60	2	00
1 " " " (prekajenega) . . .	1	90	2	00
1 " koštrunovega mesa . . .	1	12	1	20
1 " jagnjetovega mesa . . .	1	60	—	—
1 " kozličevega mesa . . .	1	80	—	—
Prašiči na klavnici . . .	0	00	0	00
1 kg masla . . .	2	60	2	68
1 " masla surovega . . .	2	50	2	60
1 " masti prašičje . . .	2	10	2	20
1 " slanine (špeha) sveže . . .	1	76	2	—
1 " slanine prekajene . . .	1	80	2	—
1 " sala . . .	1	90	2	—
1 " surov. margarinskega masla . . .	2	—	2	20
1 " kuhan. margarinskega masla . . .	2	10	2	20
1 jajce . . .	—	6	—	7
1 l mleka . . .	—	20	—	—
1 " " posnetega . . .	—	08	—	10
1 " smetane sladke . . .	—	—	—	—
1 " " kisle . . .	—	80	—	90
1 kg medu . . .	1	20	1	40
1 " čajnega surovega masla . . .	3	—	3	20
1 piščanec . . .	—	80	1	10
1 golob . . .	—	40	—	44
1 raca . . .	1	50	1	60
1 gos . . .	—	—	—	—
1 kapun . . .	—	—	—	—
1 puran . . .	—	—	—	—
100 kg pšenične moke št 0 . . .	40	—	—	—
100 " " " " 1 . . .	39	50	—	—
100 " " " " 2 . . .	39	—	—	—
100 " " " " 3 . . .	37	80	—	—
100 " " " " 4 . . .	36	80	—	—
100 " " " " 5 . . .	34	—	—	—
100 " " " " 6 . . .	29	—	—	—
100 " " " " 7 . . .	25	—	—	—
100 " " " " 8 . . .	14	—	—	—
100 " koruzne moke . . .	18	—	—	—
100 " ajdove moke . . . I. . .	36	—	—	—
100 " ajdove moke . . . II. . .	33	—	—	—
100 " ržene moke . . .	29	—	—	—
1 l fižola . . .	—	20	—	32
1 " graha . . .	—	36	—	40
1 " leče . . .	—	36	—	40
1 " kaše . . .	—	20	—	22
1 " ričeta . . .	—	18	—	20
100 kg pšenice . . .	23	—	—	—
100 " rži . . .	17	—	—	—
100 " ječmena . . .	16	—	—	—
100 " ovs . . .	17	—	18	—
100 " ajde . . .	16	20	17	—
100 " prosa belega . . .	17	—	—	—
100 " navadnega . . .	—	—	—	—
100 " koruze . . .	14	—	15	—
100 " krompirja . . .	5	—	6	—

Lesni trg.
Cena trdemu lesu 9-40 do 10-50 K
Cena mehkeemu lesu — do 9 K.
Trg za seno slamo, in steljo.
Na trgu je bilo
voz sena 4 — 7 —
" slame 3 50 5 —
" stelje — — —

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 16. julija 1910.

Trst: 26, 43, 24, 31, 38.

Linc: 83, 26, 37, 20, 74.

Dvignjene v sredo, dne 20. julija 1910.

Praga: 16, 19, 31, 52, 66.

Delovodja

izučen strojnik, vaje vseh malih popravil, kakor tudi električnih motorjev se sprejme s 1. oktobrom 1910.

Lastnoročno pisane ponudbe sprejme: **Železarna A. Pogačnik, Ruše pri Mariboru.** 64 3 3

Za slabokrvne in prebolele

je zdravniško priporočeno črno dalmašinsko vino

najboljše sredstvo. 47 32 9

4 steklenice (5 kg) franko K 4.—.

Br. Novakovič, Ljubljana.

Listnica uredništva.

Vse dopisnike prosimo, da nam čimprej vpošljejo dopise. Najkasneje morajo biti dopisi v tiskarni v četrtek zvečer, ker se na poznejše uredništvo žal ne more več ozirati.

Čitatelje in naročnike našega lista prosimo, da se v vseh zadevah, kjer žele nasvetov in poduka, obračajo na uredništvo »Slovenskega Doma«, ki odpre poseben predal za vprašanja in odgovore.

*	Popravila in preobleke točno in cenovno.		Popravila in preobleke točno in cenovno.	*
<p>Najcenejše solnčnike in dežnike domačega izdelka priporoča 3 52-19</p> <h1 style="text-align: center;">Josip Vidmar</h1> <p style="text-align: center;">— v Ljubljani —</p> <p style="text-align: center;">Pred Škofijo 19, Stari trg 4, Prešernova ulica 4.</p>				

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Del. glavničā K 5,000.000.

Stritarjeve ulice šte. 2. (Lanin hiša.)

Rezervni fond K 450.000.

Podružnica v Spljetu.

Podružnica v Celovcu.

Podružnica v Trstu.

Podružnica v Sarajevu.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

Kupuje in prodaja srečke in vrednostne papirje vseh vrst po dnevnem kurzu.

Vinske sode

nove iz klane in žagane domače in slavonske hrastovine izparjene in ovinjene, porabne takoj za vsako vino prodaja zadruga

Agro-Merkur v Ljubljani.

Kupujte pri narodni tvrdki domači izdelek.

Umetna gnojila

kakor žlindro, kalijevo sol, kajnit, rudninski superfosfat naročite za pomladansko gnojitev **takoj** pri zadrugi

Agro-Merkur v Ljubljani.

Moko

otrobe in druge mlinske izdelke izvrstne kakovosti dobavlja zadruga

Agro-Merkur, Ljubljana.

Vino

kakor ljutomersko, haloško, bizeljsko, dolensko, metliško, vipavsko, goriško, istrijsko, zanesljivo pristno, izborno kapljico dobavlja od 56 l naprej zadruga

Agro-Merkur, Ljubljana.

Kose:

iz najboljšega avstrijskega jekla, ki ustreza različnim željam posameznih pokrajin, kaljene in klepane, ponuja 10 48—25

zadruga Agro-Merkur

po najnižjih cenah. — Vsaka kosa ima vtisnjeno ime »Agro Merkur«.

Ustanovljena 1882.

Pošt. hranilnični račun št. 828.406.

Telefon šte. 185.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, na Dunajski cesti šte. 18, v Ljubljani

v lastnem združnem domu.

je imela koncem leta 1909 denarnega prometa

K 81,116.121-11

upravnega premoženja

K 20,775.510-59

Obreštuje hranilne vloge

po **4¹/₂ %**

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Uradne ure vsak dan od 8.—12. in od 3.—4.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obreštuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog nad

kron 20,000.000.

Posojuje na zemljišča po 5¹/₄% z ¹/₂% na amortizacijo ali pa po 5¹/₄% brez amortizacije. Na menice pa po 6%. Posojilnica sprejema tudi vsak drug načrt glede amortizacije dolga

Uradne ure vsak dan

od 8.—12. in od 3.—4.

3 52—29